

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)

Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHI GYULA.

LAPTALAJDONOS

AZERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	—	—	—	—	—	8 kor.
Félévre	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre	—	—	—	—	—	2 "

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Szemelvények a hősök leveleiből.*

A hős marttyrok vére szentelje meg az élőket, hogy tanuljunk meg a hősöktől hősiesen meghalni; s ami talán ennél is nehezebb: hősiesen élni.

Látható és láthatatlan ellenséggel kell megküzdenünk az élet csataterén. Az ellenség nemesak mint vérengző oroszlan, de mint simuló jóbarát, mint lizelgő ördögi szépségű orosz- vagy más leány keríti körmei közé áldozatait. S még hagyján ha csak testi vaksággal sújt s nem örökösítéssel.

Szegény jó katona fiaink is keserűen tapasztalják, hogy „a szenttel szent leszsz, és az elvetemülttel elvetemedél” (Zsolt 17.) Mint ragadozók karmai között vergődő éneklő madarak: úgy sikonganak, panaszkodnak leveleikben e bátoratlan lelkek. Hallgassuk részvétellel keservüket.

„Mint egyhetes katona üdvözlöm kegyelmes atyámat, hogy még egyszer meg-

*) Lásd „Közm.” 1915. évi 15. 17. 39 számai.

köszönöm nagyon sok jóságát. A katonai élet szigorúságát, fáradságos voltát nagyon megkönnyíti nálunk az, hogy így többen összefogva ki fogjuk tudni kerülni a többiek léha társaságát. Sok kísértésnek vagyok kitéve. Sajnos, sok olyan dologról kell tudomást szereznem, melyről eddig fogalmam sem volt. (A közlőnek közbevetett felkiáltása: hogy ilyen széptiszta lelkek nőhettek fel az aggodó apostoli nevelés, irányítás oltalma alatt.) De a jó Isten iránt érzett szeretetem és hálám talán meg fogja óvni tiszta szívemet. Kérem kegyelmes Atyámat, emlékezzék meg rólam imáiban, hogy meg ne fogyatkozhassék az érényben kezeit csókoló hű fia.”

A katonák világa nem valami nagyon rokonszenves. Nagyon érdes, durva társaság. Sokat beszéltek annak idején Pesten a lapok a háború nemes erkölcsi kihívásairól. Nekem eleget van módomból, itt olyan katonákkal érintkezni, kik megjárták a harcot. És semmiféle megfinomulást nem vettem észre. Ép oly vaskos lelkűek mint azok, kik még nem estek át a tűzkeresztségen. Ha szabad időnk volt,

többször egy öreg harcos köré gyűltünk, ki mesélt nekünk, fiataloknak a harctérről. Alig volt ilyen öreg, ki meg ne jegyezte volna, hogy „ott fenn megtanul az ember imádkozni”. Hanem úgy látszik hazafelé, útközben könnyen elfelejtik. Mint tiszt indulok a harcterre. Aztán mi lesz? . . . azt nem tudom. Sok töprengéssel előkészítettem magam arra, ami ma minden honvéd nagy hivatása: „Durch Noth, durch Tod zum Siege” — hálás lelki fia.

„Nem járja talán, hogy ilyen sorokkal keressem fel kegyelmes Püspök atyámat, de szeretem az igazat megírni is. Sajnálatos, hogy nem tudok hangulatos leveleket írni, mint bizonyoson mások teszik. Ez azt hiszem a környezettől függ. Egy páran vagyunk csak ilyen visszamaradott emberek, akik nem „élnek” . . . talán ezért van a nyomott kedély, mert az ifjú élet salakja szeretne felülkerekedni, mint másoknál; hanem a szörnyű kísértések dacára is — amíg itten nálunk katonáknál igen gyakoriak — hatalmas erővel álllok ellen, amikor néha-néha egészen meg rázkodom gyökeres ingatások után, miket társak s az ő környezeteik és személyeik

Istenem, ... a családom!

(HÁBORUS ÉREM.)

A falu esze!

Büszke nevét családjától kapta, mely bálványozza és félistennek tartja. Rámondhatjuk azonban, hogy nagyítás is van a dologban. Talán sok is. Hanem ezt ők és ő nem érzik. S a „falu esze” tényleg itélkezik élők és holtak, intézmények és egyesek, apró vélemények és világnézetek fölött. Nyugodtan, dolyfős kézlegyintéssel tér napirendre legfontosabb kérdések fölött. Öreg, jámbor anyókák rémüldözve panaszozzák el nagy mondásait.

— Jaj, lelkem plebános úr, hallgassa meg: azt mondotta Karsai tegnap . . . Mennyország? A' nem az égbe' van. Itt van. Ha jól élek, jól iszom-eszem: az mennyország. A másikat a papok találták ki — vénasszonyoknak. Máskor magam hallottam tőle: Hehe, tanítás? Itt van az iskolá-

ban egyik tanító zöldöl, a másik sárgán tanít.

(Ezt én sem értettem akkor és ma sem.)

Elvégre háboruba ment „a falu esze” is. De neki akkor is volt esze. Csak mosolygott a dalolva, sírva, komoran és elszántan bevonuló atyfiakon. Ő tudni vélte már, hogy akik elől járnak, azokból kitélik a létszám. Kortársai benn maradtak, sőt mint fölös számot, hazabocsátották. Este összegyűjtötte jó barátait s elment — na, nem a háborús vecsernyére, hanem korcsmába. Cigány is került oda. „Jó nagyot mulattunk” — dicekszik naplójában. Aztán rá is eljött a sor. Bevonult. És most, hadd beszéljen tovább naplója.

„Mindjárt kezdetben észrevették előjáróim katonás magatartásomat. Csapatképző altszíté tettek. Így indultam zászlóaljammal Bukovina felé. Mikor a masina falum határán robogott keresztül, elborult szemekkel néztem házamat. Az őszi ködben hamar elmaradt az is. Aztán vitt-vitt a gőzös napokon keresztül, míg gyalog-

lásra nem került a sor. Kilenc nap 318 km. Az első tűz. Vissza a kárpátokba. Óriási hegyek között ide-oda. A rettenetes téli harcoknak minden nyomorúsága, küzdelme, élvezése és kétségbeesése. Örült rohamak a halálba. Gránát, mely 20 lépésre csap a földbe. Pihenés egy fa alatt, melyet az ágyú derekában szakít kétfelé s a leeső korona egyenesre áll a hóban. Karácsonyest egy malomban — muszkáktól környezve. Végre-végre Isten csapása, próbája, mely az érmet a szenvedés tűzkohójába teszi s letörül arrol minden dolyfőséget, kétérdést és nagyképszerűséget.

Februári csipős reggelen hiába várja hősünk a virálatot. Századparancsnoka megszólítja: — Mi az? Vigyázzon, lelővik. Hová megy? Mit akar? Vissza fedezékbe! . . . Mert hősünk a hidegtől, a nélkülözésektől elvesztette szeme világlát.

Parancsnoka sírva bucsúzik tőle. El akarja vezetetni a front mögé. De Karsai elszántan utasítja vissza. Nem kell. Már

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák.
zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

viselkedései okoznak: amit pedig itten kikerülni lehetetlen . . . s mindannyiszor kedélyem egy fokkal alább száll; mert ideális gondolkodású világnézetem undorodik ezektől. Oly jól esik nekem megírnom e keserűségeket is, mert feldereng lelkem, miként ha kegyelmes püspök Atyám előtt térdelnék s egy igazi gyónással venném malasztját. Tudom, rettenetes munkát végzem, amikor katonáskodom, fizikailag ép úgy, mint szellemileg gondolatvilágomban. De boldog vagyok s leszek, míg Istenemnek s kegyelmes Atyámnak irányítása szerint élek. Kérem kegyes áldását, imádkozzék értem és bízzék meg mindig, az utolsó percéig is régi mivoltában megmaradt és megmaradó őszinte fiában."

Már egy hónapja, hogy kegyelmes atyjám harcéri utamra felszerelt a szükséges malasztokkal s átléptem szeretett magyar hazám földjét. Észre sem vettem, úgy elrepült e hónap. Néha eszembe jut ugyan a honvágy, de már a szervezetem egészen elfásult minden iránt. Csak arra kérem kegyelmes atyámat, foglalja néha imádságába szenvedő fiát.

Álló harcban vagyunk. Halál ritkán történik. A halottakat rendes ceremóniával temetik. Minden zászlóalj mögött van egy kis külön temető. Vasárnaponként a közeli r. kath. templomba minden századból egy szakasznyi a futó árkon megy be. A múlt vasárnap én voltam bent velük. Teljesen felírissulva tértem haza. Kezeit csókoló halás gyermeke."

„Biztató sorait köszönöm. Jelentem, hogy tiszta hazánk földje. Ezredem 10 ütközetben vett részt ezen hadműveletknél. Két hó óta most kaptunk 3—4 napi pihenőt. Mondhatom gigászi munkát végeztünk. De megsegített a jó Isten.”

„Nem tudom eléggé meghálálni kegyelmes Atyámnak, hogy még a harc téren létemnél is figyelemmel kísér és magasztos lapjaival megjutalmaz. Nehéz helyzetben küzdünk, de reméljük, nemsokára könnyebb lesz.”

„Nem tudom lelkem nyugalmát megtalálni, hogy kegyelmes Atyámnak egy győzelmes előnyomulás után irhassak. Négy napig voltam óriási tüzből, hol kötelesegetem vakon és ifjú székelyhez illő módon teljesítettem. Egész ütközetben Istennel és a helyzet fontosságával foglalkoztam, minden jellemtelen gyáva gondolatoktól távol tartva magam. Egy pár kollegám hősi halált halt, többen sebesültek meg.”

„A ma jött tábori lap lágy melódiákat, jóleső hangokat hozott ebbe a szünni nem akaró pokoli zajba . . . ép úgy mint a július 1-én kapott sorai a rettenetes rudai roham után! Atyai szívének imájában bizva, nyugodtan várom a holnapi napot, amelynek véres előjósói a gyorsan fellobbanó ágyúhangok ????

hogy hűség, bátor, tiszta lélekkel teljesítem kötelességem az édes visszontlátás reményében. Kézesökölő öreg fia.”

„hajnal. Atyai szeretete imájának palastjával mily bátorítólag melengeti szí-

vetet; s talán a jó Isten e mai napon is megkönyörül bűnös szolgáján! Védelmező imájában bizva — bátran nézek a halál elé. . . Ma különösen.—

„I.-ből. Oroszország szívéből írom e sorokat, hova győztes hadainkkal bevonultunk. Leírhatatlan történelmi napok, hol fegyvereinket napról-napra diadalra segíti a hadak Ura. Tovább küzdünk a végleges győzelemig.”

„A legutóbbi lap épen egy orosz állás elfoglalása előtti napon érkezett meg s sorai mintha csak a másnapi eseményekre vonatkoztak volna „A halál révén kivándó győzelem” előtt állottunk. Istennek hála sikerült a rohamunk. A fehérvári fiúk közül szegény Roska Jáci 2 golyótól is érve meghalt. Ma helyeztünk sírjára koszorút. Grosz György súlyos sebesült, tüdejét érte lövés. Valóban csak most látja az ember, hogy mily borzalmas a háború; s a győzelemnél is jobban örülünk, ha tudjuk, hogy ezzel közelebb jöttünk egy lépéssel a békéhez. Felejthetetlen látvány volt az - - i erdők szétrobantása. Szeretett lelkiatyjának hű fia.”

„Mint katona írom e lapot, bizony meglehetősen szomorú milljőből, vigaszunk csak elhagyott templomunk s jó Atyámnak most is visszhangzó intő szava s alázattal kért imája.”

„Itt fekszem betegen s innen nemsokára tovább fognak küldeni. Imáját szerető bizalommal kéri”

„ Megsebesülésemnek nagyon szomorú következményei lesznek. Az ütőér is át

tudja, mit fog tenni. Vége. Hát legyen vége már.

Vakon, vaktában botorkál a lejtőn. Elesik s a durva kődarabok már nem sértik testét. Érzéketlen s fásult. Halálát várja, hívja. Csak ez a gondolat uralkodik lelkén: Meghalni minél hamarabb. S a halál nem tűri, hogy valahol erősen túriák. Süvölt, zúg, sziszeg s vijjog feléje a gránát szárnyain. Gödröt vág előtte a földre s ő megy előre vakon s belesik. És rettenetes kacagással várja a másodikat: Na, jöjj hát! Jöjj és tégy jót velem.

. . . De a halál tovább kinozza. Körülötte csapkod, szökdel s földet ver a szemébe, a vak szemébe. Tovább. . . De, mert a halál gunyolódik csak tovább vele, összecsikorgatja fogait. Leül, lefekszik s fegyverén a ravaszt keresi.

Srapnel világít fölötte s megrebbenve emelkedik térdre. A rózsaszínű fémhómba valami esodálatos képet vetít vak tekintete s a látó lelke elé.

Egyszerre sűrűn törnek elő oly régóta,

talán sohase hullott könnyei s térden görnyedve, kulcsolt kezekkel nyögi, mint a porig alázott féreg: —, Istenem! . . . a családom.”

A legszentebb s legkedvesebb két gondolatot, kiejti kezéből a magára emelt fegyvert. A legfénylőbb fogalom, az istenségnek fénye már derengeni kezd lelkében, mikor a retentő csendben, egyedül, elhagyottan — hangosan kimondotta. Az égből jött hangra visszhangot ad a lelke. Mintha rettenetes villámfényen, mely az eget nyitotta s Istent mutatta meg neki, kicsi családjá körébe rajzolta volna. És már az élet után kívánczolt s fut, rohan a halál elől.

És amint kétségbeesve, botorkál, menekül az élet felé, melyet csak pillanattal előbb el akarta dobni bűnösen — oh, ő a hős — gyáván, egyszer csak ismerős, derengés forma üti meg bűnült szemeit. A forró könnyek hullatása s az Isten szeretetének melegsége, új életet lehelt fagyott szemeibe. Lát — lát, oh ismét lát.

És a hosszú tél minden szenvedése, a testnek gyótró kínjai, éhség, szomjúság, minden, minden elfeledd.

Hízen lát. . . . . Őt hónap mulva egy katonásan recsegő, de bátor, szókimondó hittel megirt imádság kerül kezéimbe. Kemény katona, de hívő katona írta. S arra kér, hogy olvassam el hivedimnek, hadd lássák: „hogyan érez most az összezúzó csapások alatt Istenhez tért, eszméletre ébredt katonalélek.”

És azóta még mindig csiszolja, fényesíti Isten ezt a vaskemény, de értékes érmet és ki tudja, nem lesz-e belőle az isteni pörölyütések alatt nemcsak tisztán fénylő, de az eleven hitnek apró, gyöngéd virágaival is — ékesített érem?

Bé t a y.

Használjunk hadisegély postabélyeget!

A plebániáknak és lelkeszi hivataloknak szükséges összes

Egyházi nyomtatványok

Cimnyomással ellátott hivatalos levélborítékok (100 darab 1 kor. 20 fillértől.)

Devozionális cikkek (rózsafüzérek, feszületek szentképek stb.) !!! Jutányos árban !!!

A Szent István Társulat összes kiadványait állandóan raktáron tartjuk és ugyanazon árban árusítjuk mint a kiadó cég. Irodai szükségletre mindennemű papírok és írószeresek kaphatók: a Püsp. Lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

volt löve, nagy vérzések állottak be s az operáció sem használ. Két nap mulva térden felül jóval amputálták lábamat. Nagyon gyöngé vagyok, de tudom, hogy a jó Isten meg fog segíteni. Kegyelmes Atyám ma vett lapja nagyon megnyugtató s nagyon hálás érte — legkisebb szolgálója."

"E fenséges szép Mária-ünnepen hálás szívvel emlékezünk meg jószágáról, értünk való sok imájáról. Ennek köszönhetjük, hogy a sok fürgeteg közepette is Mária hű gyermekei maradhattunk s bizonyára azok is leszünk örökre."

Mily fokozott buzgósággal kell imádkoznunk: Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket harcainkban, a sátán gonoszsága és incselkedése ellen légy oltalmunk; s a lelkek veszedelmére törő gonosz ellenséget taszítsa a kárhozatra vissza az a hatalmas Isten, kit esdve kérünk: áldja meg hadseregünket, hazánkat szép lelkével, győzelemmel!

A püspök utja.

Gyergyószentmiklós — Csíkszereda.

Szászrégeni látogatása után, november 23-án a főpásztor Karácsony Márton főesperes, Boross József titkár és dr. Szalay Mátyás kíséretében Gyergyószentmiklósra érkezett, ahol megérkezése után azonnal hozzáfogott a gimnázisták gyóntatásához. Másnap reggel szentmise és bérmálás után a zárda növényékeinek kongregációjában végezte a tagfelvételt s a délutáni vonattal tovább utazott Csíkszeredába.

Apostoli buzgalmi főpásztorunk Gyergyószentmiklósról november 24-én este érkezett Csíkszeredára: S ámbár a vonat késése miatt a fogadására megjelent Kassai Lajos főgimnáziumi igazgatóval közel 9 órakereszt a főnevelőintézetbe, mégis azonnal a bennlakó ifjúságot kereste fel s rövid beszéd után közösen végezték el az estéli imát.

A megérkezése után megnyilvánult buzgósága jellemzi egész itartózkodását. Állandó tevékenységben telt el a nagyon is rövid 4 nap, 25-én szentmise után Csíksomlyóra ment, ahol meglátogatta a tanítóképzőt és árvaházat s résztvett az ifjúság gyóntatásában. Másnap a csíkszeredai főgimnáziumba látogatott és gyóntatott. Egy nap sem hiányzott az áldozók nagy száma, akik áhitatos lélekkel egyesültek az Údvözítővel. Mindennap volt háborús vecsernye is, melyet szintén a főpásztor végzett. Az itt tartózkodó katonák közül is sokan tisztultak meg a gyónás szentségében s erősítették meg lelküket számos ifjúval együtt a bérmálás szentségének felvételével. 28-án fogadta a főgimnázium tanártestületnek tisztelgését; jelen volt az Alkoholellenes Egyesület gyűlésén is.

S minden alkalommal volt pár szívből jövő, buzdító szava az ifjúsághoz, kiket az

imádság és munka szeretetére buzdított s felhívta figyelmüket a szentáldozásnak a megjavulásra való nagy szükségére. A katonákhoz is beszélt s különösen arra buzdította őket, hogy kötelességüket hűven teljesítsék s őrizzék meg lelkük és testük tisztaságát.

Ittléte nagy hatással volt mindenkire. Erőt merítettünk az ő fáradhatatlan munkálkodásából a további küzdelmekre s minden szava sokáig fog visszacsengeni az ifjúság szívében s nem könnyen fognak letérni arról az útról, melyre az ő keze szeretetteljes irányítással rávezette őket.

29-én reggel végre vállunk kellett. Előállott a szán s az ifjúság éljenzésétől kísérve indult el Székelyudvarhelyre, hogy folytassa apostoli munkáját.

A plebános és káplánja.

(Fejezetek: H. Dubois, A gyakorlati lelképásztor híres munkájának német fordításából Mainz, 1860.)

I.

Hogyan viselkedjek a plebános káplánjával szemben.

IV.

A plebános és a káplán között a feszült viszony némelykor már azon a napon kezdetét veszi, amikor az utóbbi állását elfoglalja, ha nem is mutatkozik meg mindjárt nyíltan.

Mihelyt a plebános megtudja, hogy püspöke ezt vagy amaz a papot szánta neki káplánnak, természetesen tudni óhajtja, miféle ember is az, akit neki küldenek. Ha aztán a nyert értesülések nem épen olyan kielégítők, mint amilyenek lehetnének, akkor már bizonyos előítéleteket von ezekből, amelyeknek hatása alatt az újonnan megérkezettet kissé hidegen fogadja. Sőt talán annyira ragadtatja magát, hogy mindjárt az első napon nagy-képűsködő és kellemetlen figyelmeztetéseket osztogat, gyanakvó és bizalmatlan-kodó arccal figyel, belekapaszkodik a káplánnak zavarában és tartózkodásában mondott szavaiba, és mindig vélfelidézni valamit, aminek alapján előre megalkott véleményét igazoltnak látja és megállapíthatja, hogy ime csakugyan nem informáltak tévesen.

A helyzet így napról-napra rosszabbodik. Miután plebánosában maga iránt sem jóindulatot, sem támaszt, sem bizalmat nem talál, a káplán maga is kezd tartózkodó lenni, majd teljesen zárkózott, ami mindkettőjükre nézve bántó és a hitközség lelki javára nézve nem kis kárral jár.

Hogy ezt a vizsás állapotot megszüntesse, jobban mondva, hogy elkerülje, a plebános, ha Isten szíve szerinti férfi, s csak valamire is tartja az áldásos működését és a lelkek megmentését, fogadja a Gondviselés által küldött munkatársát szíves jóakarattal és nagy őszinteséggel. Ha látja, hogy bizonyos félénkséget, vagy zavart vesz észre rajta, csak biztassa és biztosítsa, hogy ő a maga részéről mindent el fog követni, csak hogy kellemessé és hasznossá tegye a plebánián való tartózkodási idejét. És mindezt egyenes

nyíltszíviséggel és képmutatás nélküli örömmel kell mondani és megtenni.

Ha nem is olyan kitünő a káplánnak hűre, amely megelőzte a plebánosnak, ha Isten embere (homo Dei) és a hitközség lelki java lebeg mindenek fölött szemei előtt, még sem szabad észrevétni, hogy nem tetszik neki.

Az első találkozásnak szívélyesnek és szeretetteljesnek kell lennie.

Ki tudja, vajon mindenben megelégednek az igazságnak a káplánról szóló hírek? Ki tudja, vajon nem származnak-e gyanús forrásból? S ha még olyan igazak volnának is, mint amennyire túlhajtották, miért nem használjuk fel ezt a káplánt oly mértékben Isten nagyobb dicsőségére és a lelkek üdvére, amennyire épen csak lehetséges?

Hibák vannak; hát kinek nincsenek? Goromba hibái; hát jó, miért nem próbálják meg leszoktatni róla? Miért nem tanítják meg őt mindjárt az első napon azzal lelkibuzgóságra és szeretetre, hogy olyan fogadtatásban részesítjük, amelyet ő talán annál inkább nagyra fog becsülni, minél méltatlanabbnak fogja magát arra érezni? Szegény, fiatal pap! talán épen azért vagy az, aki, mert még sohasem volt részed ilyen leckében!

Aztán továbbá mi haszna is lehet a hideg és bántó fogadtatásnak? Talán ez tovább fogja őt vinni a hitközségből? Ó nem! a püspök nevében, kinevezésével jön; tehát fog, és kell maradnia. Le fogja szoktatni hibáiról? Ezt meg épen nem, ellenkezőleg, még inkább megvadítja és makacsabbá teszi. Arra fogja talán indítani, hogy odaadással dolgozzék és a lelképásztori munkában keresse azt a vigaszt, amelyet a plebánián nem talál fel? Ez sem; mert, ki nem látja be, miszerint ilyen fogadtatás csak arra jó, hogy egykedvűvé és bántortalaná tegye? Végül biztosíték lesz talán a plebános számára, hogy káplánjában tevékeny munkatársat, készséges segítőt fog találni? Ó! épen az ellenkezője fog bekövetkezni. Nem elegendő-e már az ilyen fogadtatás is arra, hogy a káplán a jövőndő plebánosának ne támasza legyen, hanem inkább ellenségeinek oldalára álljon és ellenségeskedéseket idézzen elő; hogyan mulaszthatja tehát el az igazi plebános mindjárt az első napon is azt a leghatásosabb eszközt, amellyel a hitközségről, de magáról is, elhárítja ezt a bajt?

Az egyenetlenségnek egy további magját hintoné el a plebános mindjárt a káplán megérkezésekor, ha elmulasztaná őt a szokásos bemutatkozó látogatások alkalmával elkísérni, és így nem törekednék a káplánt a hitközséggel megismerettni.

Ahol ilyfajta látogatások nincsenek gyakorlatban, ott a dolog önmagától megoldódik, bár szerény véleményem szerint igen célszerű a káplánt olyan formán bevezetni. Mindazonáltal, ahol nincs szokásban, nem is veszik rossz néven, ha elmarad s ebben a káplán is belenyugodhatik.

Ahol azonban meg van ezen szokás s a plebános meg is tette, valahányszor új káplánt kapott, ennél az egyénél azonban elmulasztja, nemde amennyit jelent ez, mint a káplánt az egész hitközség előtt ellen-

gére allítani és mindjárt kezdetben ezzel a megalázó kivétel megsérteni!

S mit mondjon az a szegény káplán, ha a látogatások elmulasztása miatt szemrehányásokat tesznek neki? Különösen pedig mit feleljen, ha megkérdik, hogy miért nem tette meg vele is a plebános úr a szokásos látogatásokat, mint az összes előző káplánokkal? Érthető-e ennek a fiatal papnak a zavara, szégyenkezése és kínos helyzete?

Ha mindjárt a kezdet kezdetén ilyen kemény próbára teszik, nem nyújtják-e neki a legelső alkalmat az elégedetlenkedésre, nem készítik-e elő a talajt az egyenetlenkedésre és végül a többé-kevésbé nyílt, többé-kevésbé keserves törésre? És miért mindez? Talán, mert az illetékes hatóság nem a kívánt káplánt küldte, talán mert nem épen a legjobb hire előzte meg, talán mert nem tetszik egyik-másiknak külseje, viselkedése s így tovább, épen mintha a káplán önmagát nevezte volna ki, a hitközségre önmagát tolta volna fel, épen mintha a hitközséget kellene megbüntetni — amely talán már az egyenetlenség megkezdésekor is elég-kárt szenved — olyan hünerért, amelyben neki igazán semmi része sincs.

(Folytatjuk.)

Betörött az ablak.

A „Közművelődés” szűk tere óta csak „feszítvizes” mondokára fogad. Pletykás szájjal egyszer már visszaküldött. Nem állhatja a sokat, ha még oly igaz és okos is. Ezt azért jegyzem meg, hogy jó lesz másnak is velem együtt rövidnek lenni.

Egyébként a keperől volna szó.

Elég ennyi és a fentti cím! — mondhatja valaki. Hanem ennyivel a „Közművelődés”-be nem engednek be.

A kepe a szegény papnak mindenhol a legnagyobb veszedelme. Arról nevezetes, hogy mellette veszedekdni, verekedni, perlekedni kitünően lehet, de lelket gondozni, hitéletet vezetni semmi esetre se.

Ha a pap a kepe körül mindent a maga útján enged, akkor a végén nézheti lába alatt a földet s feje felett az eget. Kérheti az Úr igéjét, hogy legalább abból éljen meg.

Ha meg a kezét reáteszi s a maga és tanítósága járandóságát kéri, esetleg követeli, akkor felfordul minden. Jön a szidás, egy csomó átok. Minden éles nyelv mossa a papot. S amikor sok minden után (ugy-e, tudják mi szokott ez lenni?) beszédre kerül a sor, a gabona nyomatékául nagyon sokszor olyan galuskákat kap, hogy a jövő képezésig mindig szébe jut, valahányszor a kenyérből eszik.

Nekünk egyéb is jutott. Különösen nekem, szegény fejemnek, kinek pedig az egész kepehez tulajdonképpen semmi közöm.

A plebános úr rektifikáló gyűlést tartott. És akkor este fél 11 órakor, hogy az adott kenyér annál emlékezetesebb s izletesebb legyen, egy jó darab kövel (háromnegyed kiló) az ablakom beütötték. Azt gondoltam, az íróasztal mellett a rettenetes csörömpölésre, hogy egy-grá-

nát szakadt rám valamelyik csatatérről. A követ eltettem. Itt van az asztalomon. Kepeemlék. Hanem még tovább! A nagyok (pharisei et scribae!) kevés szája mögött sorakozott a kamasz fiatalság. Halottak napján sirokat rongált. Más alkalommal beharangozó után a templom körül kamasz és kamasznő (fiú és leány) fogósdí játékokban kergették egymást. (Szoknya!) És hogy a pap azért is, ezért is megszólította, megdorgálta, este az ablakját (ebédlő) megdobálta. A két darab követ az ablak előtt álló fa hol fölfogta, hol meg a falra irányította. Bizonyos tekintetben ez is kepepótlék. S ugy-e szép?

Eredj, menj, pásztorálj! A kepe miatt az utolsó kölyök is lármáz, megdobál.

A templom is megérszi. És pedig nagyon. A harang szólhat. A pap predikálhat. Beszéde közben akárhányszor belezavarodás nélkül összeszámálhatja, hogy hány hallgatója van. A papot a kepe miatt ki nem állhatják. Pedig ő csak azt kívánta tőlük, amit a vármegye, püspök, miniszterium megítél, elrendelt mérgeshangú felebbezésüket visszavetve. Sőt emél is tovább ment. Sokat engedett. Amikor látta, hogy a kirovásnál milyen csunyán dolgozik: zum Trutz, a raffineria s tettehetőbb kepezők levételével is mint von ki a jövedelemből, közel ezer koronát, rájuk hagyta. „In medio luporum.” Mth. X., 16.) — így volt a legokosabb. És a pap mégis rossz. Zsaroló!

Igy lesz a szegény pap a kepe miatt a plebániába visszaszorított lux mundi, rejtett civitas, eldugott gyertya, a hivatól visszavetett só. (Mth. V. 13—15.) Így kerül fejetejére az egész pásztoráció! És ez a keserű panasz neimesak a miénk. Az ablakbeverés kivételével a kerület minden papjára. Legtöbbször beszélt erről az őszi Koronagyűlés! Magam nem keseredem el. Korán is volna. Hanem a szegény, jó öreg plebános úr 35 év után is ilyen keserű kenyeret egyék? És a kántor úr, aki a becsületes munkában 36 évvel van túl? És a fiatal, hazát szerető, kezdetlől fogva érte szenvedő tanítónak honhagyott családja: a jó kicsi anya 3 gyermekkel? Ezek is így érzézik a kepekenyér keserűségét? . . .

Miért nem segítenek egyszer már ott, ahol tudnának ezen a nyomorúságos, könnyeket facsaró állapotban?

— (s.)

Az erdélyi — egyházmegyei r. k. iskolák háborus éve.

A Státus évi jelentésében a szokástól eltérően részletes adatokat közöl az egyházmegyei iskolákról, hogy a népoktatás keretében is megörökíttessenek a nagy idők eseményei. A háború miatt nem folytatott mindenütt rendes mederben a tanítás. Számos tanító, 124 katonai szolgálatot teljesített, közülük 17 fogságba esett, 4 pedig hősi halált halt. Ezek munkakörét helyettesek látták el. A helyettesek között látunk plebánosokat is, akik a megsokasodott lelkipásztori munka mellett is készséggel vállalkoztak az ifjúság nevelésére. András Péter csíkszentléleki plebános két helyen is tanított: délelőtt Szentléleken,

délután pedig Fitódtizesen, Kerelöszentpálon Bors László plebános tanított egész éven át, osztályösszevonással. Kádár Mátyás székelyvécei plebános hetenként 2—3-szor az 5 km. távolságra fekvő Magyaresákodra járt helyettesíteni. Kápolnásfalun a két felső osztályt a plebános vezette. Az itthon maradt kollegák, ahol csak lehetett magukra vállalták az eltávolított munkáját. Összevonással és változó rendszerrel tanítottak, 1, sokszor 3—4 ember helyett is dolgozott. Abafáján Budai Pálné, az uradalmi tiszt neje teljesen díjtalanul helyettesítette Zsigmond János tanítót. De még így is sok helyen szünetelt a tanítás, mint pl. Jegenyén, Abosfalván. Máréfalván, ahol 104 gyermek maradt iskolai oktatás nélkül, stb. A járványok; vörheny, fiútdaganat, kanyaró, himlő, skarlát stb. is szünetre készítette az iskolákat. Az őszi és (Szentkátolán márc. 28-tól, április 30-ig) a tavaszi vetés ideje alatt is sok helyen megszüntették az előadásokat. Besztercén, Désen, Magyarlapolon a fenyegető orosz invázió csukta be az iskolákat rövidebb-hosszabb időre. Besztercén október 6-án délelőtt 11 órakor a hatóság kidoboltatta, hogy „a muszkák este 6 órára a városban lesznek, meneküljön, aki tud.” A katonaság beszállásolása miatt Csíktapolcán és Gyergyótölgyesen, sorozások miatt 9 napig, Csíkszentmártonban a tanítóknak a közigazgatás körébe vágó munkái miatt pedig egy-két alkalommal Ditrón szünetelt a tanítás. Az évvégi vizsgákat legtöbb helyen megtartották. Mint érdekes dolgot megemlítiük, Fancsal Áron székelyszállási tanító esetét, akit évközben 9-szer hívták be katonai szolgálatra s mindannyi nyiszor 2—3 nap mulva hazabocsátották.

A leányiskolák és polgári iskolák nem voltak annyira megpróbáltatásnak kitéve. Aminek magyarázata igen egyszerű. A polgári leányiskolák növénydekei meleg ruhák készítésével és fémgyűtéssel vették ki részüket a háborúból. Több helyen hangversenyeket és színelőadásokat rendeztek, melyek jövedelmét a Vöröskeresztnek és a Hadsegélyzőnek juttatták.

Az ismétlőiskolák majdnem teljesen szüneteltek.

Sok nehézség vetődött az iskolák működése elé, amelyeket azonban legyőzött, amennyire lehetett — a magyar kultúra, a magyar ifjúság önzetlen munkása; az erdélyi magyar tanítóság.

Rolunk is valami.

A Közművelődés valamelyik száma a Halottak napján mondandó három szent miséről tárgyalva, igen is ajánlotta a zsinati határozatok tanulmányozását. Az a kérdés most, hogy csak mi egyházmegyei petrinus papok tanulmányozzuk, vagy másokra is ráférne azok tanulmányozása? Mert a tapasztalat szerint az Istentiszteletek idejének a határozatát nem igen akarják betartani, pedig erre vonatkozólag a zsinat döntött.

Ugyane zsinaton szó volt arról, hogy a magyar anyaházat nélkülöző szerzetes nővéreknek teremtünk magyar anyaházat. Az utóbbi időben a miniszter is a szer-

zetes iskolák építkezési segélyeknél kötötte azt, hogy mindenkor jelentessék be, mely szerzethez tartozik a segélykérő iskola? Magyarországon van-e anyaháza? Nem volna-e célszerű ezt a kérdést már a miniszteri követelményért is nyélbeütni, eltekintve sok minden másért? Mert sokszor megkésnek a jó gondolatok és bánatkönyvek.

Gimnáziumainkban már szinte mindenütt van házi kápolna. Ott hallgatják növendékeink szent miséjüket, sőt vannak kápolnák, már, ahol a hamú és gyertyaszentelést stb. is végeznek. A növendékek persze lassanként teljesen elfszoknak a templomtól, mondják plebániális szent misétől. Igazolja ezt az a tény is, hogy vakációban diákokat csak elvitve látunk templomban. . . Helyes-e a diáksereget teljesen elvonnai a templomtól és kápolnába terelni? Ez is oly kérdés, amelyet megvitatni kell, mert hiszen kényelmi szempontból a kápolna előnyösebb, mint a templom — de a tapasztalat mást igazol. Ausztriában még a szerzetesi iskolákban is, csak a benlakóknak van kápolnájuk, mert ezt értjük, de vasár- és ünnepnap templomban hallgatnak szent misét mind. Melyik gyakorlat előnyösebb?

Ki vezesse az ifjúsági kongregációkat, a hittanár vagy más, a tannestülethez nem tartozó pap? Kérdés ez is, mely felett vita folyik. Jó, ha a hittanár arra termett, de mi lesz a kongregációból, ha éveken át mit sem tesz? Ha kedve nincs, ha érzéke nincs a kongregáció vezetéséhez? Mi lesz akkor? Lesznek papir-kongregánisták, akikkel csatát vívni nem lehet. Pedig nem ez a Kongregáció célja. Igaz?

A főesperesek a zsinat judexei. A határozatok végrehajtói, ők a püspök szeméi. Hogy mint hajtják végre, azt ők tudják. Nekem csak az az impresszióm, hogy nincs egyöntetiség, pedig itt az kell. Azt olvasom, hogy az egyik megszállt, de most már fölzsabadult püspöki területen az esperesek gyűléseztek. A gyűlés tárgya volt: Teendők a háború után. Aligha nem egyöntetű eljárásra és direktcióakra határozták el magukat. A mi egyházmegyénk nagy . . . sok minden vár tárgyalásra. . . Gondoltak-e a mi főespereseink egy ilyen ánkétre, ha nem, szívelek meg, mert sok teendő vár mireánk papokra, kiket irányítani kell.

H I R E K.

— **Személyi hírek.** Bochkor Ferenc apanagyfalvi és Török Ferenc eszomófalvi lelkészek kérésükre kölesönösen áthelyeztetek. Ágotha Endre Csíkszeredából Marosvásárhelyre kovált kaplannak; Antal János Futásfalváról Székelyvárságra és Bíró Sándor Futásfalvára küldetett lelkészek.

— **Szentóra** átjatoság lesz holnap 5-én a zárdában este 5—6 óráig. A szent beszédet az igazgató tartja.

— **A XV. számú püspöki körlevél** közli a miniszter rendeletét a váltópénz felhal-

mozása és elrejtése elleni ügyben; hozzá a tanítók hadmentesítésének feltételeit; adakozásra buzdít a nemzeti fogadalmi templomra; szól a postacsomagok fekhéréről; közli a belügyminiszter rendelkezését a felekezeti iskoláknak a polit. község által való segélyezése tárgyában. Ajánlja a Szív címen megjelent időszak új lapot; közli a halálozásokat és személyváltásokat.

— **Ültáregyletünk** i. hó 19-én tartja évi ünnepélyes közgyűlését a zárdában.

Lesznek énekek, szavaltat, jelentések; szabadelőadást tart Kárpis János igazgató s ha sikerül képeket beszerezni, vetítés is lesz. A Pro Memoria-zászlószöveget ünnepélyesen helyezik el az egyleti zászlónyélbe. Különbön nyomatott meghívókat bocsájtanak ki.

— **Novák Ferenc** volt polgármesterünk családjával együtt Budapestre költözött. Reméljük azonban, hogy nem szakít végleg városunkkal.

— **A Karitás felépítésére** dr. Jakubek István papnevelőintézetű lelki igazgató 112 koronát adományozott. A jó Isten fizesse meg.

— **A múltkori Vereskereszt** választmányi gyűlés elhatározta, hogy a kórházi sebesült katonák javára nem rendez hangversenyt, hanem gyűjtést indít a kórházak karácsony fájára. A gyűjtési polgármesterünk vette kezébe.

— **Adventi időszakban** nélkülözhetetlen a *Boromeus* prédikáció sorozata a hitről Szuszaj Antaltól. 20 szentbeszéd, egyik jobb a másiknál. A folyóirat címe: Győr, Káptalandomb. Egész évre 12 kor. Melegen ajánljuk.

— **Az első hajnali misét** 29-én, hétfőn a székesegyházban Zomora Dániel vikárius tartotta fényes segédlettel. Sajnos a hívek csekély részvételével.

— **A Prohászka Ottokár dr. püspök** úr Öméltósága védnöksége alatt álló Szociális Missziótársulat 1915. dec. hó 2., 3. és 4. napján mindenkor délután 5 órakor a Mariánus dísztermében Kolozsvárt Előadást rendez. Az előadás tárgya: 1. A mi harctérünk. 2. A drágaság enyhítésének módjai. 3. A sikeres munka feltételei.

— **Mint tudjuk Romániában** Take Jonescu, Filipescu és társai amellet izgatnak, hogy a román hadsereg avatkozzék be a háborúba. Egyik vidéki olvasónk — mint velünk közli — ezért a következő levelet írta Take Joneskunak:

Uram! Olvastam az ön beszédeit, amelyekben arra izgatja a román népet, hogy a kényelmes és boldog semlegeségből lépjen ki és avatkozzék be a háborúba. Tudja ön, hogy mi a háború? Azt hiszem nem. Hogy halvány fogalma legyen róla, tegye meg a következőket: Ásson egy gödröt, tölts meg félig vízzel. Feküdjék belé és azután egy emberrel lövöldeztessen magára, másikkal pedig hideg vizet fecskendeztesen a nyakába. Ha ezt hét napig kibírja — akkor menjen el egyedül a lövészárkba.

— **Hetvennyolc éve uralkodik királyunk.** December 2-án Ő elisége Ferenc József császár és király lépett be dicsőséges uralkodásának 78. évébe. Trónralépésének ünnepeit ismét komoly, nehéz időben üli meg. A háború zajja még nem szűnt meg, még tart a hatalmas küzdelem, amelyet irigy, gyűlölködő ellenségeink reá, népeire kényszerítették. Ferenc József császár és király mindazonáltal teljes bizakodással tekinthet a jövőbe, kormányzása új évének kezdetén, mert seregei, szövetségei győzelemről-győzelemre haladnak. Minél nagyobb lett az ellenségek száma, annál szorosabban sorakoztak Ausztria-Magyarország népei a trón köré és annál szilárdabb lett ama elhatározásuk, hogy az uralkodóért, hazáért életüket, vérüket és vagyonukat áldozzák fel.

— **A Népbank** a harmadik hadikölesőnre 716.150 korona összeget bonyolított le.

— **A harmadik hadikölesőnt** lezárták s a revidiál munkálatok eredményeképp megállapították, hogy a végső összeg kétezer ötven millió, vagyis túlhaladta a két milliárdot.

— **Kongregáció tagjelavatas.** A zárdai Mária Kongregáció december 8-án d. u. fél 5 órakor az irtalmas nővérek templomában tagjelavatasat tart. A tagjelavatasat a püspök úr fogja végezni. Ekkor ujtják meg a régi tagok is fogadalmukat. Az ünnepi beszédet dr. Péter Antal intézi a kongregánistákhoz. Közvetlen ezután a zárdai nagytermében Balázs Ferenc főesperes mond beszédet. Ezen ünnepélyre a kongregáció a szülöket és a tanúgy barátait tisztelettel meghívja.

Belépti díj nincsen, de a szegény gyermekek felruházására szivesen fogad a kongregáció adományokat.

— **A kézdivásárhelyi ifjúsági kongregáció.** Október 17-én tartotta immár 13. alakuló gyűlését Asboth Viktor dr. prézes vezetése mellett. A tisztviselők megválasztása után dr. Fejér Gerő, státusi referenst egyhangú lelkesedéssel a kongregáció védnökének kiáltották ki.

— **A Pesti Hírlap és a kath. morál** szöges ellentétét bizonyítja a Magyar Kultura legújabb számának Pajzs és Kard c. rovata. A zsidóság híres lapja béklyóknak nevezi a tíz parancsolatot, fantomnak csüfolja az Istent, madárijesztőnek Krisztust, most a világháború nagy napjaiban . . . És a magyar közönség, a keresztény, a kath. magyar közönség mégis olvassa a Pesti Schmierlatot.

IRODALOM.

— **Az élet könyvei.** Ismét 10 kötet jelent meg az Élet Könyvei című vállalatból, 10 kötet az irodalomnak úgyszólván minden ágából összeválogatva. Rákosi Jenő „A magyarságról” című kötetében irodalmi és művészeti cikkeiből közöl válogatott gyűjteményt, harminc esztendő publicisztikai munkásságának termékeiből csupa oly dolgokat, melyeket régi hírlapok kötetek sárguló lapjairól kivenni és a közönség számára hozzáférhetővé tenni

érdemes feladat volt. Endrődi Sándor egy kötet költeményét adja ezzel a tulságosan pesszimista címmel: „A pálya végén”, verseiben azonban oly élet látket, mintha a pálya leején állana. Cholnoky Jenő a földrajzi tudományt szolgáltatta meg, „Földrajzi Képei” a modern geográfiai igen érdekes kérdéseiről tájékoztatják a közönséget. A szépirodalmat Tarcai György, Lampéert Géza, Domonkos István, Sebők Zsigmond és Kárpáti Aurél képviselik. Tarcai a történeti novella mestere, „Magyar legendái” régmúlt idők érdekes képeit eleveníti fel; Kárpáti „Budai Képeskönyve”, melyhez Nuhits Sándor rajzolt stilszerű illusztrációkat a régi Buda társadalmának életét festi lírai hangon, de mindvégig művészi formában. Domonkos István a dunántúli nép kitéző megfigyelője, „Atyámfiai” című kötetében csupa élettől duzzadó alakot állít elénk. Sebők Zsigmond „Színfoltok” című kötetében genre-képeket és apró történeteket nyújt az ő sajátosan ogndos művészetével. Lampéth az ökisvárosi élet kitéző megfigyelője „Az rózsáim” című kötetével legjobb irodalmi munkáját adja a közönségnek. Márki Sándor, a kiváló történettudós a „Magyar középkorból” közöl értékes tanulmányokat. Rég érzett hiányt pótol Triál József egyetemi teológustanár „Egység felé” című kötete, mely keresztény szempontból tájékoztatja a közönséget a filozófia modern áramlatáról.

Naptárak. Az országszerte ismeretes Rózsa Kálmán és neje cég 60-féle naptárt boesajtott ki és pedig 42 magyar, 8 német, 8 tót és 2 horvát nyelvűt. E naptárak mindegyike kiállítás és tartalom tekintetében minden más naptárt felülmúlnak, amelyeket a nép kezébe adhatunk.

Lourdes, havi folyóirat legújabb kettős száma melegen ajánlja a magyar fordításban most megjelent Lourdes-regényt, amelynek célzata, hogy Lourdest a maga igazában mutassa be. Több kisebb-nagyobb cikk ékesíti e kedves kis folyóiratot, amely most már az V. évfolyamba lép. Megrendelhető: Fertőmegyes, Sopron st. Ára 4 korona.

Szerkesztői üzenetek.

— S. Óhajára tehát: Pax. Egyebekben és a jövőre is mindent meg kell előbb fontolni. Üdv.

— Z. A rend olyan nagy, hogy egy pillanatot aludt megtaláltam a Hitet. Üdvözlettel. Kérdésére megtalálja a választ.

NESTLÉ-FÉLE
CSESEMŐK GYERMEKLISZT
gyermek és lábadozó legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
Mindenkor kapható.
Próbadozott és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermek nevelésről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wizen 1., Biberstrasse 18 e

Sz. 3973—1915.

rk.

Hirdetmény.

A méltóságos Kormánybiztos Ur 207—1915. számú rendeletével a vármegye területén a tojásnak darabonkénti eladási árát 12 fillérben állapította meg s egyben elrendelte, hogy a megállapított 12 filléren felül tojást senkinek sem szabad vásárolni, s aki ez ellen vét, az ellen a kihágási eljárás bevezetendő s szigorúan megbüntetendő. Felkérem ennél fogva a város lakosságát, hogy saját jól felfogott érdekében tartsa be ezen árakat s azon eladókakkal szemben, kik magasabb áron akarnak adni el tojást, ne legyen elnéző, hanem haladéktalanul jelentse fel az illetőket akár a csendőrségnek, akár a rendőrségnek, mert azon minden emberi érzésből kivetkőztek, kik a nagyközönséget kiuzsorázní akarják, kíméletet nem érdemelnek. A rendőrhathóságnak lesz gondja rá, hogy az ilyenek méltó büntetésüket élvezgék.

Gyulafehérvár, szab. kir. város rendőrkapitányságától. 1915. november hó 19.

Molnár Samu rendőrfőkapitány.

171—1915. éln. sz.

Irodalmi pályázati hirdetés.

A budapesti kir. magyar tudományegyetem hittudományi kara a f. é. nov. 10-én tartott II. rendes üléséből pályázatot hirdet az I. E. Horváth József kalocsai olvasókanonok által 1873. évben tett alapítványából jutalmazandó, a keresztény erkölestudomány körébe tartozó következő tételre:

Béke és háború.

(Kifejtendő, hogyan viselkedjenek a keresztény erkölestan szabályai szerint egymással szemben a nemzetek és államok, hogy közöttük a kölcsönös béke lehetséges legyen. Itt ismertetni és méltatni kell a világbéke megvalósítására irányuló ugynevezett pacifista mozgalmakat, beleértve az egyháznak és a pápáknak béketerökvését is.

A második részben bevezetéképen bírálva kell ismertetni amaz okokat, melyek a népeknek békés életét megzavarva háborúhoz szoktak vezetni. Azután pedig részletesen kell tárgyalni azon természetes és tételes erkölesi törvényeket, melyeket háború idején a harcban álló nemzeteknek és a kombattáns egyéneknek egyrészt, a semleges államoknak és a nem kombattáns egyéneknek másrészt szem előtt kell tartaniuk még pedig a háborúnak egész folyama alatt, a viszály kitörésétől kezd-

ve a hadüzenet és ütközeteken át egészen a békekötésig bezárólag.)

A munka a művelt közönség igényeihez legyen szabva és az alapító szándéka szerint irodalmi értékű magyar nyelven írva, körülbelül 30 nyomtatott ivnyi terjedelemben.

A pályamű idegen kézzel, vagy pedig gépirással olvashatóan írva, a szerző nevét rejtő zárt jelíges levélkével 1917. május 1-éig a hittudományi kar dékánai hivatalánál (IV. Szerb-utca 10., I. em. nyújtandó be.

Pályadíj kétezer négyszáz (2400) korona.

A nyertes szerző köteles művét nyomtatásban, külön könyv alakjában vagy folyóiratban, közzétenni.

Budapest, 1915. november 15.

Dr. Hanuy Ferenc
hittudomány-kari dékány.

Hogy lehet utazni Gyulafehérvárról?

1. Budapest felé:

601. gyorsvonat ind. Gyf-várról reggel 3.37-kor—érkezik Bdp-re d. u. 1.25-kor.
607. személyvonat ind. Gy-fehérvárról reggel 4.25 érk. Bdp. este 7.25.
609. személyvonat, ind. Gyf. d. u. 2.33, érk. Bdp. reggel 5.45.

2. Tövis felé:

610. személyvonat, ind. Gyf. d. u. 1.06-kor csatlakozása van Tövisen úgy Kolozsvár, mint Brassófelé és pedig: az 513. személyvonathoz, a mely Tövisről d. u. 2.05-kor érkezik és Kolozsvárra érkezik d. u. 5.24-kor.
és az 514. személyvonathoz, amely Tövisről indul d. u. 1.43-kor és érk. Brassóban 8.56-kor este.
608. személyvonat indul Gyf-ról éjjel 11.08-kor, csatlakozik Kolozsvárfelé az 511. személyvonathoz, mely indul Tövisről éjjel 3.08-kor és érk. Kolozsvárra reggel 6.12-kor. Brassó felé az 512. személyvonat indul Tövisről éjjel 12.34, érkezik Brassóban reggel 7.53-kor.
604. gyorsvonat indul Gyf-ról éjjel 11.37 közvetlen vonat Brassóba, a hová reggel 6.33-kor érkezik.
Tövis-Nagyenyed között közlekedik az 559. személyvonat, amely Tövisről d. e. 8. 35-kor indul és Nagyenyedre érk. d. e. 9.06-kor
Azonkívül Tövisről Bdp-felé este 8 órakor indul az 501. gyorsvonat és Brassófelé d. e. 8.45-kor az 502. gyorsvonat.
Tehát Budapest Tövis között: 604, 608, 610, 601, 607 és 609 számú vonatok; Bdp-Brassó között az 502, 512, 514, 501, 511 és 513 sz. vonatok. Tövis-Nagyenyed között az 559. sz. vonat közlekedik.

A Püsp. Lyc. könyvnyomda Gyulafehérvárt
elfogad rendeléseket
legdivatosabb
NÉVJEGYEK
és
ujévi köszöntőkre
melyeket gyorsan és pontosan elkészít.

Karácsonyra és ujévre
alkalmas
levelező-lapok
nagy választékban.

Fehér vászon- és lenrongyok bármily mennyiségben vétetnek:
Schäser Ferenc könyvnyomdájában.

HIRDETÉSEK
jutányosárban telvé-
tetnek a kiadóban.

Fényképészeti cikkek!
gyári árban kaphatók!
Schäser Ferencz
a könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

FRANCIA ITALIANO ANGLAIS
OLASZ NÉMET ANGOL
VILÁGNELVEKET
MERTAN ULHATJA
Tanítás nélkül!
SCHIDLOFF DE 1000
MÓDSZERÉVEL
AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESÉK A 60F
DÍSZES VASZONMAPPÁBAN
EGYBEGYÜJTVE 2K
KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papírkerek, Gyulafehérvár.

Fleischer János
(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák
készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinumok minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek.

TELEFON SZÁM 16. Schäser Ferenc, Gyulafehérvár. TELEFON SZÁM 16.

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai
FOX-írógép
legújabb modellje.
Dijtalanul bárhol bemutatom.

IRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.
Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

FLEMMICH A. FIAI
sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje
WIEN, Alapított 1838. GYÁR:
VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:
templom-, zászló- és kárpitszövetek
minden stílusban, valamint
KÉSZ MISERUHÁK
dus választékban, mindenféle és ó-keresztény formában is.
Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik
Miseruhák javítása elvállaltatik. Költségajánlat díjmentes.

Katolikus családok lapja!
„ÉLET”
Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Megbízható kath. cég!
A pécsi országos kiállításán arany éremmel kitüntetve.
Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PECS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetben olcsón készít bemutatót rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

A ház- és családnak Jakab apostol szerint való lelki megáldása (Házi áldás).

Ára 40 fillér.

38×53 cm. nagyságu csinos kivitelű tableau.

Ára 40 fillér.

Kívánatra készen berámázva is kapható.

Ezen régi eredetű számos szentek képeivel díszített tableau 1965—1915. szám alatt nyert Imprimaturát.

SVEN HEDIN:

EGY HARCBAŒ ALLO NEMZET.

Ex a könyv legmegkapóbb leírása a németiség háborújának. Sven Hedin hónapokig élt a német harctereken, szívesen látott vendége volt a német oszárának, látta, hogy organizálják a stratégiai mozdulatokat s ott lehetett a hősi rohamoknál.

Hatalmas szenzáció ez a könyv, mert az egész világ számára először tárja fel a osodálatos Németországot a történelem legnagyobb háborújának kónapjai alatt. A nagy alakú, 176 oldalas kötet ára 1 korona, bérmentve 1 K. 10 f. bekrldése ellenében.

DETLEV VON LILIENCRON:

HÁBORUS NOVELLÁK.

Liliencron könyvének értékét és aktualitását mindennél jobban bizonyítja az a szenzáció siker, hogy a német kiadás ma már a 167-ik kiadásban forog kőképen. Szerző mint aktív katonatiszt végigharcolta a nagy német-Franca háborút. Sok hivatott kritikusról ezek a legszebb háborus elbeszélései a világhírdalomnak. Csakaképei megdöbbsentően fenségesek; magunk előtt látjuk a katonáktól szibongó harcteret, a tábor, a menetelő sereget, a véres útközöteket, az elke-szeredett rohamot, egyesek hőstetteit! A könyv bolti ára gyönyörű borítékban 3. K. bérmentve 3. K. 20. fillér.

Fehér Ármánd, a Nyugati harctéröl.

Bolti ára 3 kor.

Bérmentve 3 kor. 20 fillér.

Faragó Zoltán, a Kárpáti harctéröl.

Bolti ára 3 korona. Bérmentve 3 kor. 20 fill.

ELMÉLKEDÉSEK szüz Mária tiszteletére minden hónap első szombatján című füzet, mely 12 elmélkedést tartalmaz.

Megérdemli a saját lelkük, édes hasznuk és szüz Mária

A csinos kis könyvecske boldogemlékü X. Pius pápának 1912. jún. 13.-án kifejezett óhaja alapján s annak szellemében készült, hogy a *Jesus szentesség Szive első péntekének* megfelelően a hónapok első szombatjának kegyelotes megüldését segítse elő édes hasznukban a magyar nép között is.

A jelen háborus idők különösen alkalmasak arra, hogy szüz Mária, — a Magyarok Nagyszasszonya — tiszteletében buzgólkodjunk s az ő körvetítésével a világot megváltó szent Fiától békét esdekeljünk le szegény hazánk s benne magunk számára.

Gyakoroljuk, ismertessük és terjesszük szepöletlen Anyánknak ezt az újabb formában megnyilvánuló s felmagasztosítottán szép tiszteletét; vegyünk tele kézzel és meleg szívvel a nekünk megkinált teljes búcsúk kineiselöl a saját lelkünknek, a tisztítóüzbén szenvedöknek és Mária országának javára, — mondja a füzetke Előszava.

Ára példányonként — portóval — 23 fill., kötve 40 fillér.

Az elmélkedések mellett imádságok is vannak a füzetben.

Ezzel kell terjeszteni az imádkozó elmélkedéseket!

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi könyvnyomda könyvkereskedésében
Gyulafehérvárt.

Az olasz háború előzményeiről.

Ára 40 fillér. — Bérmentve 45 fillér.

A Szerb kékkönyv.

A szerb kormány diplomáciai levelezése 1914. jun. — augusztusig.

Ára 60 fillér.

Bérmentve 65 fillér.

Háboru és szociálizmus

Tanulmányok a háboru szociálista és szociálpolitikai tényeiről és kérdéseiről.

Ára 80 fillér.

Bérmentve 85 fillér.

Harctéri térképek.

A katonai események az összes harctereken egy lapon tiszta éles rajzokban. Az állások be vannak rajzolva úgy hogy egy pillantásra a harc állását áttekinthetjük.

Megjelenik minden héten új kiadásban. — eddig 38 szám jelent meg. — Ára egy térképnek 40 fillér.

Ezen térképek terjesztését a bécsi Hadsegélyző hivatal vállalta és a tisztajövedelmet a harctéren elesettek árváinak és özvegyeinek segélyezésére fordítja.

Az eddig megjelent számok 1—38-ig valamint a következő számok is előfizetés ellenében kaphatók.

Előfizetési ára 10 térképre, egyenkénti megjelenés után bérmentes küldéssel Kor. 4-50 fillér.

Kaphatók: Schäser Ferenc könyv- és papir kereskedésében, Gyulafehérvárt.